

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.12.204](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.12.204)

УДК 336.143

*В. В. Ходаковський,
аспірант кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-0485-6589*

ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

*V. Khodakovsky,
Postgraduate student of the Department of Finance,
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv*

FINANCIAL AND BUDGETARY COMPONENT OF ECONOMIC GROWTH

У статті розкрито питання сутності фінансово-бюджетної складової економічного зростання. Визначено, що в умовах трансформації системи державних фінансів доцільним є вдосконалення податкових інституційних механізмів, які відповідають за формування доходів бюджетів усіх рівнів. Показано, що роль держави в економіці країни є визначальною при визначенні ролі бюджету в регулюванні економічних і соціальних процесів. Впливаючи на процеси формування бюджетних відносин шляхом зміни і удосконалення принципів, методів та способів формування бюджетних доходів та видатків на всіх стадіях бюджетного процесу, держава формує та коректує бюджетні взаємозв'язки, регулює направлення бюджетних фінансових ресурсів, уточнює пропорції розподілу централізованих коштів та методи реалізації їх цільового призначення, і таким чином забезпечує бюджетне регулювання. Бюджет виконує низку основних функцій в економіці, зокрема перерозподіляє дохід, активізує сукупний попит, є основою бюджетного регулювання, вагомим інструментом державного управління. Через бюджет країни забезпечується фінансування заходів, програм, проектів у вагомих для суспільства галузях економічного та соціального розвитку загальнодержавного значення, зокрема об'єктів галузей економіки монопольної сфери діяльності держави, пріоритетних науково-технічних програм, гуманітарної сфери. В сучасних умовах економічних перетворень для зміцнення фінансової спроможності місцевого самоврядування необхідно забезпечити розширення існуючих прав місцевих інститутів самоврядування в сфері оподаткування, посилення бюджетної дисципліни. Особливого значення набувають питання зміцнення податкової безпеки держави. Вагомим завданням реалізації інституціоналізації системи податкового регулювання є модернізація органів контролю за додержанням податкового законодавства, підвищення якісного рівня планування та виконання податкових надходжень бюджету країни на основі середньострокової системи бюджетного планування.

The article reveals the essence of the financial and budgetary component of economic growth. It is determined that in the conditions of transformation of the public finance system it is expedient to improve the tax institutional mechanisms that are responsible for the formation of budget revenues

at all levels. The budget is an important tool for state regulation of the economy, effective mechanisms and tools for generating its revenue side is a necessary condition for effective fiscal policy. To develop and implement balanced budget regulation, budget policy priorities should be determined based on cyclical economic development, public finances and the stability of the budget system, at each stage of economic development there is a need to justify and implement appropriate levers of the budget mechanism. Medium-term budget planning is a necessary condition for improving the manageability and quality of the budget planning process, strengthening the impact of budget regulation on socio-economic development of the country. It is shown that the role of the state in the economy is decisive in determining the role of the budget in regulating economic and social processes. Influencing the processes of budget relations by changing and improving the principles, methods and ways of generating budget revenues and expenditures at all stages of the budget process, the state forms and adjusts budget relations, regulates the direction of budget financial resources, clarifies the proportions of centralized funds and methods purpose, and thus provides budgetary regulation. The budget performs a number of basic functions in the economy, including redistribution of income, activates aggregate demand, is the basis of budget regulation, an important tool of public administration. The country's budget provides funding for activities, programs, projects in important for society areas of economic and social development of national importance, including objects of the economy of the monopoly sphere of state activity, priority scientific and technical programs, humanitarian sphere. In modern conditions of economic transformations to strengthen the financial capacity of local self-government it is necessary to ensure the expansion of existing rights of local self-government institutions in the field of taxation, strengthening budgetary discipline. Of particular importance are issues of strengthening the tax security of the state. An important task of institutionalizing the system of tax regulation is the modernization of control bodies for compliance with tax legislation, improving the quality of planning and implementation of tax revenues of the state budget on the basis of medium-term budget planning system.

Ключові слова: *фінанси; бюджетний механізм; фінансове забезпечення; фінансове регулювання; фінансово-бюджетна політика; економічне зростання.*

Keywords: *finance; budgetary mechanism; financial support; financial regulation; financial and budgetary policy; economic growth.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ. В умовах трансформації системи державних фінансів доцільним є вдосконалення податкових інституційних механізмів, які відповідають за формування доходів бюджетів усіх рівнів. Бюджет виступає важливим інструментом державного регулювання економіки країни, дієві механізми та інструменти формування його дохідної частини є необхідною умовою ефективної бюджетної політики. Роль держави в економіці країни є визначальною при визначенні ролі бюджету в регулюванні економічних і соціальних процесів. Бюджет, через який держава виконує низку основних функцій в економіці, зокрема перерозподіляє дохід, активізує сукупний попит, є основою бюджетного регулювання, вагомим інструментом державного управління. Через бюджет країни забезпечується фінансування заходів, програм, проектів у вагомих для суспільства галузях економічного та соціального розвитку загальнодержавного значення, зокрема об'єктів галузей економіки монопольної сфери діяльності держави, пріоритетних науково-технічних програм, гуманітарної сфери тощо. Впливаючи на процеси формування бюджетних відносин шляхом зміни і удосконалення принципів, методів та способів формування бюджетних доходів та видатків на всіх стадіях бюджетного процесу, держава формує та коректує бюджетні взаємозв'язки, регулює канали проходження та направлення бюджетних фінансових ресурсів, уточнює пропорції розподілу централізованих коштів та методи реалізації їх цільового призначення, і таким чином забезпечує регулювання бюджетної системи країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ. Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних вчених у сфері розвитку фінансових відносин можна назвати праці А. Вагнера, В.Нордхауса [2], К. Рау, П. Самуельсона [2], Дж. Стігліца, В. Танзі. Питання фінансово-бюджетної політики досліджуються у працях вітчизняних вчених: Т. Каневої, С. Качули [4], Л. Козарезенко [5], Г. Кучер [6], М. Пасічного, Ю. Радіонова [1], В. Федосова, І. Чугунова [3-6], І. Юрія та інших.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою дослідження є розкриття сутності фінансово-бюджетної політики економічного зростання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Сукупність взаємовідносин економічних, інституційних бюджетних компонентів, пов'язаних з визначенням основних напрямків та пріоритетів податково-бюджетної політики, плануванням та прогнозуванням бюджетних показників, формуванням бюджету, використанням бюджетних коштів та здійсненням контрольного нагляду за їх виконанням з метою досягнення тактичних і стратегічних цілей суспільного розвитку складає економічну природу бюджетного регулювання як процесу. Бюджетний механізм як складова фінансового механізму існує й являє собою сукупність соціально розроблених і законодавчо закріплених методів і важелів, мобілізації й використання бюджетних ресурсів, із допомогою яких здійснюється вплив на економічний розвиток і суспільний добробут відповідно до завдань бюджетної політики держави. Процес державного регулювання соціально-економічних процесів і позитивних суспільних зрушень передбачає послідовне дотримання норм та виконання комплексу організаційно-управлінських, економічних, фінансових заходів, які виступають складовими компонентами ефективної політики забезпечення сталого розвитку. Отже, бюджетне регулювання, як сукупність механізмів, координуючих фінансові взаємозв'язки забезпечує функціонування бюджетної системи та орієнтовано на широкий спектр інтересів всіх учасників бюджетного процесу у вирішенні фінансових питань та проблем, які виникають у ході управління бюджетним процесом країни.

Економічна сутність фінансово-бюджетної складової економічного зростання полягає у сукупності видів бюджетних відносин, гармонізації взаємозв'язку та послідовності у процесі формування і використання централізованого фонду фінансових ресурсів держави. Бюджетний механізм є складною та адаптивною економічною категорією, виступаючи одночасно як сукупність форм та методів організації бюджетних відносин. З метою поглибленого розкриття сутності бюджетного механізму доцільно розглянути його функціональну структуру. Поза системою елементи цієї структури залишаються розрізненими, статичними, отже не віддзеркалюють реальні фінансові процеси і тому спотворюються або відкидаються практикою. У сучасних умовах до основних елементів бюджетного механізму регулювання економіки необхідно віднести, зокрема організаційно-інституційну основу, методи бюджетного регулювання, інформаційне та правове забезпечення, бюджетну політику. Під методами бюджетного регулювання розглядається сукупність способів, прийомів та заходів економічного та правового впливу на фінансово-економічні відносини всіх відповідних учасників в рамках бюджетного процесу. Механізм бюджетного регулювання можна розглядати як сукупність методів, інструментів, фінансових технологій і правил, завдяки яким державні та інші уповноважені інститути, органи регулювання та управління впливають на процеси формування і використання фондів грошових ресурсів, потоки капіталів і доходів, поведінку господарюючих суб'єктів для досягнення цілей, визначених соціально-економічною політикою держави. З точки зору побудови бюджетний механізм державного впливу на економічні процеси в країні слід розглядати як сукупність організаційно-методологічних засобів, положень, які дозволяють забезпечити системний та якісний рівень функціонування бюджетної системи держави. Зважаючи, що державний бюджет затверджується відповідними законодавчими актами, з юридичної точки зору бюджетний механізм можна розглядати як сукупність нормативно-правових положень, які регулюють в країні бюджетні відносини, бюджетний процес, бюджетну дисципліну на всіх рівнях бюджетної системи.

В умовах трансформації системи державних фінансів доцільним є вдосконалення податкових інституційних механізмів, які відповідають за формування доходів бюджетів усіх рівнів. Бюджет виступає важливим інструментом державного регулювання економіки країни, дієві механізми та інструменти формування його дохідної частини є необхідною умовою ефективної бюджетної політики. Початковий етап становлення механізмів формування дохідної частини зведеного та державного бюджету характеризувався суперечливістю формальних правил податкового регулювання при реалізації податкових відносин, значним рівнем централізації управлінських рішень та недостатньою якістю податкового планування і адміністрування, накопиченням значної податкової заборгованості перед бюджетом, недостатнім рівнем податкової культури, довіри до державних інститутів, кадрового та матеріально-технічного забезпечення процесів адміністрування податкових надходжень.

Проведення характеризування, оцінювання функціонування бюджетного механізму державного регулювання економічного та соціального розвитку базується на підставі кількісних та якісних критеріїв. На кількісні критерії впливають обсяги фінансових ресурсів, які формуються та спрямовуються бюджетною системою на виконання визначених бюджетною політикою цілей і завдань розвитку. Якісні критерії дозволяють проводити характеристику формування та використання фінансових ресурсів бюджету із застосуванням низки відповідних бюджетних інструментів, зокрема, обґрунтована потреба, тарифи, економічна доцільність, ставки, розцінки, норми, терміни тощо. Вказані у даному контексті бюджетні інструменти впливають на стан виконання кількісних характеристик. Функціональну структуру бюджетного механізму можна охарактеризувати як таку, що має три рівні: на визначальному або базовому першому рівні функціонують відповідні методи бюджетного механізму; на другому рівні необхідне функціонування бюджетної системи забезпечують бюджетні інструменти; на третьому рівні задіяні відповідні важелі бюджетного механізму.

Методи бюджетного механізму розглядаються як засоби впливу на процес формування економічно обґрунтованого обсягу фінансових ресурсів бюджету, їх найбільш доцільне та раціональне спрямування та використання. Зазначені методи бюджетного механізму включають такі елементи, як зокрема бюджетне прогнозування, бюджетне планування, бюджетне регулювання, оподаткування, бюджетне фінансування та контроль. Інструменти бюджетного механізму є засобами, що використовуються задля виконання завдань бюджетної політики. Зазначені інструменти вказують на економічну сутність окремої сукупності бюджетних

відносин, зокрема таких, як: бюджети різних рівнів; перспективне та поточне бюджетне планування; всі види податків та зборів; бюджетні норми та нормативи; бюджетні стимули та міжбюджетні трансферти; форми та методи бюджетного контролю тощо. Інструменти бюджетного механізму мають достатньо тісний взаємозв'язок. Кожен із бюджетних інструментів породжує чітко визначене економічне навантаження та має об'єктивно зумовлені рамки застосування. Розширення меж впливу та дії одних інструментів бюджетного механізму за рахунок обмеження меж впливу та дії інших може негативним чином вплинути на функціонування бюджетного механізму в цілому. Із бюджетного інструменту випливають важелі бюджетного механізму, які конкретизують його функціонування у бюджетному механізмі [3,4].

З метою удосконалення податкового регулювання при формуванні доходів бюджету країни доцільно покращити якість прогнозування макроекономічних показників розвитку країни та планування податкових надходжень, підвищити дієвість механізмів стягнення та упередження зростання податкової заборгованості суб'єктів господарювання. Важливо забезпечити якісну координацію податкової, бюджетної, зовнішньоекономічної політики в частини більш повного врахування впливу зміни середнього курсу національної валюти до іноземних валют – країн основних зовнішньоекономічних партнерів на імпорт та надходження бюджетоутворюючих податків, а також зміни експорту на бюджетне відшкодування податку на додану вартість. Необхідно удосконалити оцінку галузевих ризиків при плануванні і забезпеченні надходжень акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів. В сучасних умовах економічних перетворень для зміцнення фінансової спроможності місцевого самоврядування необхідно забезпечити розширення існуючих прав місцевих інститутів самоврядування в сфері оподаткування, посилення бюджетної дисципліни.

У межах бюджетного інструменту діють відповідні важелі бюджетного механізму, які сприяють здійсненню стимулювання або навпаки обмеження впливу на процес формування і використання бюджетних коштів. Такі важелі включають методи та методологію бюджетного прогнозування, бюджетного планування, визначення податкової бази, податкових ставок, об'єктів оподаткування, ставки заробітної плати, розміри стипендій, норми витрат, пільги, бюджетний контроль у вигляді ревізії, аудиту, моніторингу тощо. Бюджетне законодавство визначає, конкретизує та обмежує межі дії методів, інструментів і важелів бюджетного механізму. Бюджетний механізм як компонент загального фінансового механізму, де формуються «правила» на макrorівні, існує не ізольовано, а в межах чинних законів, правил тощо. Ці закони і правила створюються в державі та формують економічний механізм, який включає елементи державного законодавства, визначає сфери пільгового оподаткування, тобто створює юридичну та інституціональну базу бюджетного механізму.

Бюджет є фундаментальною основою держави та може бути достатньо ефективним інструментом проведення дієвої державної політики, що направлена на забезпечення стабільного розвитку суспільства, процеси розподілу і перерозподілу вального внутрішнього продукту між різними територіями, галузями економіки, верствами населення; стабілізації економічного стану в державі; усунення недоліків та протиріч ринкових механізмів стосовно розміщення всіх видів ресурсів; забезпечення суспільними благами та підтримання рівня зайнятості населення країни; підтримки необхідного рівня інвестиційного клімату. Роль держави в економіці країни є визначальною при визначенні ролі бюджету в регулюванні економічних і соціальних процесів. Бюджет, через який держава виконує низку основних функцій в економіці, зокрема перерозподіляє дохід, активізує сукупний попит, є основою бюджетного регулювання, вагомим інструментом державного управління. Через бюджет країни забезпечується фінансування заходів, програм, проектів у вагомих для суспільства галузях економічного та соціального розвитку загальнодержавного значення, зокрема об'єктів галузей економіки монопольної сфери діяльності держави, пріоритетних науково-технічних програм, гуманітарної сфери тощо. Впливаючи на процеси формування бюджетних відносин шляхом зміни і удосконалення принципів, методів та способів формування бюджетних доходів та видатків на всіх стадіях бюджетного процесу, держава формує та коректує бюджетні взаємозв'язки, регулює канали проходження та направлення бюджетних фінансових ресурсів, уточнює пропорції розподілу централізованих коштів та методи реалізації їх цільового призначення, і таким чином забезпечує регулювання бюджетної системи країни.

Функціонування бюджетного механізму на виконання стратегічних завдань визначається бюджетною політикою, реалізація якої здійснюється на правовій основі: відповідному бюджетному законодавстві. На основі чинного законодавства органи виконавчої влади розробляють нормативні акти для практичної реалізації бюджетної політики. Виходячи з того, що бюджетне регулювання представляє розроблення основних напрямів формування та використання бюджетних коштів, що формуються на базі першочергових завдань, які стоять перед суспільством на конкретному етапі його розвитку, важливим є приділення вагомій уваги розробці та впровадженню дієвої стратегії бюджетної політики та відповідно стратегії бюджетного регулювання. Стратегію бюджетної політики можна характеризувати як концентрацію всіх видів ресурсів та зусиль держави на досягненні середньострокових і довгострокових цілей соціально-економічного розвитку. У сучасних умовах стратегія бюджетної політики визначається довгостроковими завданнями модернізації соціально-економічної системи країни. Слід зазначити, що на ефективність бюджетного механізму здійснюють вагомий вплив якісний рівень бюджетного планування, насамперед - стратегічного планування. Низка вживаних методів державного регулювання економіки та соціальної сфери має тенденцію до розширення, про що свідчить історичний досвід становлення втручання держави в суспільні процеси розвитку [1,3].

Вітчизняна бюджетна політика характеризується структурним вдосконаленням інституційної системи та адаптацією до внутрішніх та зовнішніх тенденцій економічного середовища. Важливим в даному аспекті є використання бюджету як інструменту регулювання суспільного розвитку. На сучасному етапі необхідним є

переосмислення сутності системи формування бюджету у процесі регулювання економічних процесів та враховуючи вітчизняний і зарубіжний досвід, розробки бюджетної політики як вагомого інструменту впливу на економічне зростання. Розробка та реалізація стратегічних планів і прогнозів соціально-економічного розвитку відбувається через діяльність державних структур, шляхом реалізації національних проектів і цільових програм. Розробка та виконання планів, прогнозів, проектів і програм не може проводитися ізольовано від бюджетного процесу, у рамках якого здійснюється їх фінансове забезпечення коштами бюджету. Отримання соціально-економічного ефекту прямо пропорційно залежить від якості державних інституцій ефективно виконувати завдання та функції відповідно до зобов'язань, покладених суспільством на державу. Для виявлення позитивного або негативного впливу прийняття управлінських рішень розпорядно-виконавчими структурами потрібна порівняльна база у вигляді певних стандартів, які характеризуватимуть, наскільки ефективно витрачаються державні фінансові ресурси. Однією з важливих причин нечасного вирішення соціально-економічних питань є розробка на недостатньо високому рівні науково-методичних основ модернізації бюджетного механізму і надання йому важливого значення не лише в перерозподілі державних доходів, але і в стимулюванні взаємопов'язаного розвитку виробничої і соціальної сфер.

Бюджетний механізм державного регулювання економічних процесів в країні слід розглядати як частину фінансового механізму та визначати як сукупність організаційних-правових заходів по акумуляції, розподілу та використанню бюджетних ресурсів, з метою виконання тактичних та стратегічних цілей бюджетної політики держави. Вагомим є розвиток бюджетного механізму відтворювального, стимулюючого спрямування на економічне зростання з урахуванням інституційних складових фінансово-бюджетних та соціально-економічних відносин. Стратегічним напрямом розвитку суспільних відносин є посилення ролі держави в економіці й соціальному житті, що в свою чергу викликає необхідність застосування інструментарію бюджетного регулювання на якісного новому рівні. Сукупність форм та методів формування і використання бюджетних фінансових ресурсів, які складають бюджетний механізм, орієнтується на пошук компромісу інтересів усіх учасників бюджетного процесу поряд із підвищенням їх відповідальності задля вирішення завдань стимулювання економічного зростання, формування структурних зрушень у основних галузях відповідно до суспільних пріоритетів, прискорення науково-технічного розвитку, підвищення рівня соціальних стандартів.

На даному етапі розвитку бюджетної системи як складової державних фінансів важливим є використання обґрунтованих методів бюджетного планування з метою покращення результативності використання бюджетних коштів, надання державних послуг, спрямованих на отримання якісного суспільного результату. Для стимулювання економічного зростання необхідним є використання дефіциту бюджету з метою збільшення видаткової частини бюджету, внутрішнього попиту з врахуванням співвідношення державного боргу, видатків бюджету на обслуговування державного боргу до валового внутрішнього продукту. Для виконання основних завдань щодо формування адаптованої до сучасних економічних вимог системи управління державними фінансами, підвищення ефективності та прозорості їх використання, досягнення визначених цілей соціально-економічного розвитку необхідним є удосконалення програмно-цільового методу планування бюджету у частині підвищення результативності діяльності розпорядників бюджетних коштів, розробка системи оцінки виконання бюджетних програм виходячи з необхідності отримання конкретних кінцевих результатів.

З метою покращення якісного рівня адміністрування необхідно забезпечувати мінімізацію податкового розриву як різниці між потенційною сумою усіх нарахованих платниками податків і зборів та фактично зібраною їх сумою. Є необхідним проведення дієвих змін у податковому контролі, удосконалення механізмів доперевірочного аналізу, підвищення якості реалізації матеріалів документальних, камеральних та фактичних перевірок, поліпшення взаємодії між посадовими особами контролюючих органів та платниками податків і зборів. Важливо забезпечити дієвість заходів податкового адміністрування, які передують виникненню податкового боргу, оскарженню рішень контролюючих органів. Дискреційна податкова політика має скорочувати розриви між реальними та номінальними податковими надходженнями, монетарна політика, через посилення інституційної спроможності відповідного регулятора, реалізуючи режим інфляційного таргетування, повинна сприяти їх скороченню. Актуальним є посилення дієвості монетарних, бюджетних та податкових інструментів в системі економічного регулювання. Важливо забезпечити розвиток сфери податкової безпеки держави на основі адаптації бази оподаткування відповідно до змін екзогенного та ендегенного середовища, посилення функціональної спроможності податкових органів протидіяти ухиленню від оподаткування. Для подальшого розвитку системи адміністрування податків і зборів доцільно удосконалювати механізми виявлення, оцінки та моніторингу фіскальних ризиків, що дозволить забезпечити упередження виникнення податкового боргу. В умовах обмеженості державних фінансових ресурсів вагомим завданням є упорядкування податкових пільг, які сприятимуть становленню інвестиційно-інноваційної моделі економіки, розширення сервісних функцій при здійсненні податкового адміністрування. Особливого значення набувають питання зміцнення податкової безпеки держави. Вагомим завданням реалізації інституціоналізації системи податкового регулювання є модернізація органів контролю за додержанням податкового законодавства, підвищення якісного рівня планування та виконання податкових надходжень бюджету країни на основі середньострокової системи бюджетного планування.

ВИСНОВКИ. На даному етапі розвитку бюджетної системи як складової державних фінансів важливим є використання обґрунтованих методів бюджетного планування з метою покращення результативності використання бюджетних коштів, надання державних послуг, спрямованих на отримання якісного суспільного

результату. Наявність середньострокового бюджетного планування, довгострокового бюджетного прогнозування є основою дієвої бюджетної політики та досягнення достатнього рівня бюджетної ефективності. Вітчизняна бюджетна політика характеризується структурним вдосконаленням інституційної системи та адаптацією до внутрішніх та зовнішніх тенденцій економічного середовища. Важливим в даному аспекті є використання бюджету як інструменту регулювання суспільного розвитку. В сучасних умовах економічних перетворень для зміцнення фінансової спроможності місцевого самоврядування необхідно забезпечити розширення існуючих прав місцевих інститутів самоврядування в сфері оподаткування, посилення бюджетної дисципліни.

Важливо забезпечити розвиток сфери податкової безпеки держави на основі адаптації бази оподаткування відповідно до змін екзогенного та ендегенного середовища, посилення функціональної спроможності податкових органів протидіяти ухиленню від оподаткування. Для подальшого розвитку системи адміністрування податків і зборів доцільно удосконалювати механізми виявлення, оцінки та моніторингу фіскальних ризиків, що дозволить забезпечити упередження виникнення податкового боргу. В умовах обмеженості державних фінансових ресурсів вагомим завданням є упорядкування податкових пільг, які сприятимуть становленню інвестиційно-інноваційної моделі економіки, розширення сервісних функцій при здійсненні податкового адміністрування. На сучасному етапі необхідним є переосмислення сутності системи формування бюджету у процесі регулювання економічних процесів та враховуючи вітчизняний і зарубіжний досвід, розробки бюджетної політики як вагомого інструменту впливу на економічне зростання.

Література.

1. Радіонов Ю.Д. Формування видатків бюджету: монографія. Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2019. 616 с.
2. Самуельсон Пол Э., Нордхаус Вильям Д. Экономика. 19-е изд.: пер.с англ. М.: Вильямс, 2015. 1360 с.
3. Чугунов І.Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку. К.:Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2021. 532 с.
4. Чугунов І.Я., Качула С.В. Державна фінансова політика забезпечення соціального розвитку суспільства. Вісник КНТЕУ. 2020. № 2. С.87–98.
5. Чугунов І.Я., Козарезенко Л.В. Державне фінансове регулювання розвитку людського потенціалу. Вісник КНТЕУ. 2017. №3. С. 116–132.
6. Чугунов І.Я., Кучер Г.В. Фінансові ресурси державного сектора економіки. Вісник КНТЕУ. 2019. № 3. С.40–52.

References.

1. Radionov, Yu.D. (2019), *Formuvannia vydatkiv biudzhetu: monohrafiia* [Formation of budget expenditures: a monograph], Kyiv. nats. torh.- ekon. un-t, Kyiv, Ukraine, P. 616.
2. Samujel'son, Pol Je. and Nordhaus, Vil'jam D. (2015), *Jekonomika* [Economy], 19th ed., translated from English, Vil'jams, Moscow, Russia, P. 1360.
3. Chuhunov, I.Ya. (2021), *Biudzhetna stratehiia suspilnoho rozvytku* [Budget strategy of social development], Kyiv.nats.torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine, P. 532.
4. Chuhunov, I.Ya. and Kachula, S.V. (2020), “State financial policy to ensure the social development of society”, *Visnyk KNTEU*, vol. 2, pp.87–98.
5. Chuhunov, I.Ya. and Kozarezenko, L.V. (2017), “ State financial regulation of human potential development”, *Visnyk KNTEU*, vol. 3, pp. 116–132.
6. Chuhunov, I.Ya. and Kucher, H.V. (2019), “Financial resources of the public sector of the economy”, *Visnyk KNTEU*, vol. 3, pp.40–52.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2021 р.